

AKTUAR MOLIYA VA BUXGALTERIYA HISOBILMIY JURNALI

Vol. 4 Issue 02 | pp. 336-342 | ISSN: 2181-1865

Available online <https://finance.tsue.uz/index.php/afa>

ЮҚОРИ СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИНИ БИЗНЕС ФАОЛИЯТИГА ТАЙЁРЛАШНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ

Файзуллаев Улуғбек Турсунбоевич

Наманган муҳандислик-қурилиш институти доценти

Аннотация: Ушбу мақолада юқори синф ўқувчиларини бизнес фаолиятига тайёрлашнинг назарий асослари ҳамда юқори синф ўқувчиларини бизнес фаолиятига тайёрлаш долзарб педагогик муаммо эканлиги, педагогик-психологик хусусиятлари, умумий ўрта таълим мактабларида ўқувчиларни бизнес фаолиятига тайёрлашнинг амалиётдаги ҳолати ёритиб берилган.

Таянч сўзлар: кичик бизнес, рақобатбардошлик, педагогик-психологик хусусиятлари, тадбиркорлик ва бизнес тушунчалари.

Аннотация: В данной статье рассматриваются теоретические основы подготовки старшеклассников к предпринимательской деятельности и то, что подготовка старшеклассников к предпринимательской деятельности является актуальной педагогической проблемой, педагогико-психологические особенности, а также практическая ситуация подготовки студентов к предпринимательской деятельности в выделены общеобразовательные средние школы.

Ключевые слова: малый бизнес, конкурентоспособность, педагогико-психологические особенности, предпринимательство и бизнес-концепции.

Annotation: In this article, the theoretical basis of preparing high school students for business activities and the fact that preparing high school students for business activities is an urgent pedagogical problem, pedagogical-psychological features, and the practical situation of preparing students for business activities in general secondary schools are highlighted.

Key words: small business, competitiveness, pedagogical-psychological features, entrepreneurship and business concepts.

Кириш

Ўзбекистон Республикасининг янги тараққиёт босқичида давлат ва жамиятнинг жадал ривожланишига қаратилган кенг қамровли ижтимоий-иқтисодий ислохотлар амалга оширилмоқда. Бу борада аҳолининг фаровонлиги, ижтимоий-иқтисодий ўсишини таъминлашдаги муҳим ислохотлар замирида мамлакатда тадбиркорликка кенг йўл очиш, ҳар бир ҳудудда ишбилармонлик муҳитини яратиш йўлидаги чора-тадбирлар алоҳида аҳамиятга эгадир.

Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёев 2020 йил 24 январь куни Олий Мажлисга қилган Мурожаатномасида 2020 ва ундан кейинги йиллар учун стратегик вазифаларни белгилаб берар экан, “Мамлакатда бизнес муҳитини янада яхшилаш биз учун энг муҳим масалалардан бири бўлиб қолади. “Кичик ва ўрта бизнес тўғрисида”ги Қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш зарур. Унда кичик ва ўрта бизнес мезонлари ҳамда бу соҳа вакиллари рағбатлантириш механизмлари назарда тутилиши керак”, – деган қатъий фикрни билдириб ўтди.

Жаҳонда замонавий жамият шахсни муваффақиятли ижтимоийлашувининг асоси сифатида ўқувчиларни бизнес фаолиятига тайёрлашга алоҳида аҳамият қаратиб келмоқда. Юқори синф ўқувчиларининг бизнес асосларини амалий ўзлаштиришига эришиши учун иқтисодий ижтимоийлашув агентлари ҳисобланган оила, таълим муассасалари ва ёшлар ташкилотлари ҳамкорлиги муҳим ўрин тутди. Бизнес асосларини ўрганиш ўқувчи-ёшларда меҳнатсеварлик, истеъмолчилик сифатларини шакллантириш, норасмий (информал) таълим шароитида нодавлат ва ноижорат ташкилотлар билан ҳамкорликда таълим олувчиларни бизнес фаолиятига тайёрлашга доир интерактив машғулотларни ташкил этиш ва ёшлар ташкилотларининг тарбиявий имкониятларидан фойдаланиш орқали самарали амалга ошириши мумкин.

Дунёда ўқувчиларда бизнес кўникмаларини ривожлантиришда нодавлат ташкилотларнинг салоҳиятидан фойдаланиш механизмларини такомиллаштириш, ўқувчиларни тадбиркорликка тайёрлаш, мустақил бизнес соҳасини танлашга йўналтиришнинг инновацион моделларини ишлаб чиқишга доир қатор илмий изланишлар олиб борилмоқда. Айниқса, вариатив-модулли ёндашув асосида юқори синф ўқувчиларига бизнес асослари ва тадбиркорлик амалиётини ўргатиш технологияларини ишлаб чиқиш, таълим олувчиларни бизнестга тайёрлаш орқали ташаббускорлик, мустақиллик, ижодкорлик, рискологик компетентлик каби шахсий сифатларни тарбиялаш, кичик корхоналар лойиҳасини ташкил этиш ҳамда амалга ошириш кўникма ва малакаларини ривожлантириш муҳим долзарблик касб этади.

Мамлакатимизда бизнес ташаббуслари, стартаплари, ғоялари ва лойиҳаларини рўёбга чиқаришга кўмаклашиш ва қўллаб-қувватлаш, банд бўлмаган ёшларни меҳнат бозорида талаб юқори бўлган мутахассисликлар ва бизнес юритиш кўникмаларига ўқитиш, шунингдек, ёшларнинг ижтимоий-иқтисодий фаоллигини оширишга катта эътибор қаратилмоқда. “Замонавий билим ва кўникмаларга эга, мамлакатнинг муносиб келажаги учун жавобгарликни ўз зиммасига ола биладиган баркамол, мақсадга интилувчан ва серғайрат ёшларни тарбиялаш мамлакатни барқарор ва илдам ривожлантиришнинг энг муҳим шартидир”¹ ғоясига устуворлик бериш асосида ўқувчиларни бизнес фаолиятига тайёрлашнинг педагогик механизмларини такомиллаштириш бизнес таълимининг асосий мақсадларидан бири сифатида белгиланган. Бу эса, юқори синф ўқувчиларини бизнес фаолиятига

¹ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 27 июндаги “Yoshlar – kelajagimiz” Давлат дастури тўғрисида”ги ПФ-5466-сон Фармони // // <https://lex.uz/docs/3826817>.

тайёрлашнинг педагогик-психологик хусусиятларини аниқлаштириш, норасмий таълим шароитида ўқувчиларни бизнес фаолиятига тайёрлаш мазмуни, модели ва педагогик шарт-шароитларини такомиллаштиришни тақозо этади.

Мавзунинг ўрганилганлик даражаси. Ўқувчиларда бизнес кўникмаларини ривожлантиришнинг ҳуқуқий, иқтисодий, психологик ва педагогик жиҳатлари, ўқувчиларни тадбиркорликка йўналтириб ўқитиш, бизнес фикрлашга ўргатиш, тадбиркорлик компетенцияларини шакллантириш масалалари республикаимиз олимларидан Б.Ганиев, Қ.Муфтайдинов, М.Артикова, Н.Муродова, Д.Рахматуллаева, А.Худойкулов, З.Худойбердиев, Г.Шодиева, Ш.Қувондиқов, О.Ҳайитов, Р.Ҳакимов, А.Абдирашидов кабиларнинг илмий тадқиқотлари, монография ва ўқув қўлланмаларида ёритиб берилган. Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги (МДҲ) мамлакатлари олимларидан Е.Арнаутова, А.Бартенов, В.Гребнова, А.Карпов, Е.Климова, И.Кондратенко, Е.Манчук, А.Миллер, М.Никулаева, В.Петрищев, С.Савинова, А.Шилкина, А.Шукаева, Эбрайими Тагизадех Хосро Морадали кабиларнинг тадқиқотларида ўқувчиларни иқтисодий ижтимоийлашувини таъминлашнинг педагогик механизмлари, ўқувчиларни бизнес фаолиятига тайёрлашнинг дидактик шарт-шароитлари баён этилган. Хорижлик олимлардан A.Gibb, M.John, R.Kreither, R.Sarah, S.Moscovisi, M.Rokeach, J.Say, H.Davies кабиларнинг тадқиқотларида бизнес таълимини ташкил этиш йўллари ёритиб берилган. Тадқиқот мавзуси билан алоқадор илмий изланишлар таҳлили юқори синф ўқувчиларини бизнес фаолиятига тайёрлашнинг педагогик-психологик хусусиятлари, мажмуавий омиллари, мазкур жараёни ташкил этишда норасмий таълим имкониятларидан фойдаланиш йўлларининг тадқиқ этилмаганлигини кўрсатди. Ана шундай зарурият юқори синф ўқувчиларини бизнес фаолиятига тайёрлашнинг педагогик шарт-шароитларини такомиллаштириш юзасидан илмий изланишлар олиб боришни тақозо этди.

Тадқиқот методологияси

Тадқиқот жараёнида тизимли таҳлил, статистик кузатиш, статистик жамлаш ва гуруҳлаш, танланма, корреляцион ва регрессион таҳлил, эконометрик моделлаштириш ҳамда прогнозлаш каби усуллар қўлланилган.

Таҳлил ва натижалар

Бугунги кунга келиб республикаимиз ижтимоий-иқтисодий ҳаётида “тадбиркорлик”, “тадбиркор”, “бизнес”, “бизнесмен” каби тушунчалар кенг қўлланила бошланди. Уларнинг мазмун ва моҳиятини англаш маълум бир маънода ўқувчилар онгида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ҳақида тасаввурни шакллантиради. Тадбиркорлик ўз ичига ижтимоий муносабатларни қамраб олган ижтимоий-иқтисодий ҳодисадир. Унда ҳуқуқий, психологик, ташкилий, иқтисодий ва тарихий жиҳатлар мавжуд. Мазмуни ва моҳияти бўйича унумли фаолиятни англатади.

Тадбиркорлик ва бизнес тушунчалари мазмунан бир-бирига яқин. У кишиларнинг ишбилармонлик фаолиятидан келиб чиқадиган муносабат шакли

бўлиб, бирор-бир унумли иш, фаолият билан боғлиқликни англатади. Бизнес билан шуғулланадиган шахс “бизнесмен” дейилади. Бизнес – бу инглизча сўздан олинган бўлиб, бизнес – иш, мен – одам, деган маънони англатади. Тадбиркорлик (бизнес) иқтисодий категория бўлиб, хўжалик юритиш усули, иқтисодий фикрлаш тури ҳисобланади.

“Бизнес”, “тадбиркорлик” тушунчалари тўғрисидаги юқорида келтирилган фикрларни қўллаб-қувватлаган ҳолда айтишимиз мумкинки, “тадбиркорлик” – бу кишиларда ёшлиқдан ижодкорликни, янгилик яратиш борасида тинимсиз меҳнат, изланишлар олиб боришни талаб қилувчи фаолият тури ҳисобланади.

Ўқувчиларни бизнес фаолиятига тайёрлаш бу иқтисодий компетенциянинг асосий компонентларидан биридир. Ана шу сабабли ўқувчиларни бизнес фаолиятига тайёрлаш, уларда ишбилармонлик сифатларини шакллантиришга таълим-тарбия жараёнининг таркибий асоси сифатида қараш лозим.

Юқори синф ўқувчиларини бизнес фаолиятига тайёрлаш энг аввало, уларнинг мазкур фаолият турига психологик тайёргарлигига боғлиқ. Кўплаб тадқиқотларда фаолиятга психологик тайёрлик мазкур жараённи амалга ошириш шarti ва регулятори сифатида, унинг интеграл хусусияти тарзида субъектнинг психологик ҳолати, установкалари билан боғлиқликда кўриб чиқилади. Психик ҳолат сифатида инсоннинг психологик тайёрлигини ўрганиш натижасида қатор олимлар зарурий даражада фаолиятни амалга оширишни таъминлайдиган инсон барча психофизиологик тизимларининг сафарбар этилганлик ҳолатига диққатни қаратади.

Шахс хусусияти сифатида психологик тайёрликни тадқиқ этар экан, олимлар унинг тузилмали-мазмунли компонентида диққат қаратишади. Бир қанча нуқтаи назарларнинг мавжудлигига қарамасдан, психологик тайёрлик деганда, субъектнинг аниқ фаолиятга, ўз-ўзига, маълум тартибдаги ҳаракатларга умумий йўналганлиги тушунилади.

Ўқувчиларни бизнес фаолиятига тайёрлаш билан боғлиқликда ижтимоий тасавурлар шаклланишининг қуйидаги босқичларини ажратиш мумкин: идрок этиш босқичи – унда онгда бевосита акс этадиган маълумотларнинг қабул қилиниши ва тадбиркор учун аҳамиятлилиги нуқтаи назаридан сараланиши рўй беради; ассоциатив боғланишлар босқичи, бунда онгдаги янги хабарлар эскилари билан солиштирилиб, ассоциатив ва маънавий боғланишлар ўрнатилади; юқоридаги икки босқич хусусиятларининг умумлаштирилиши – объект ҳақидаги тасавурларнинг генерализациясидир; кейинги босқичлар кўпроқ тафаккур ва тушунчалар соҳасига тааллуқли бўлиб, унда ҳар бир маълумот ёки хабар дифференциал ҳолда тадбиркор учун аҳамиятлилиқ даражасида ажратилади ва шу асосда маълум установкалар шаклида унинг хулқ-атвори йўналишини белгилайди.

Ўқувчиларда бизнес фаолиятига доир билим, кўникма ва малакаларни шакллантириш уларнинг қадриятли йўналганлиги, қадриятли установка ва қадриятлар тизимининг шаклланганлиги билан узвий боғлиқ.

Адабиётлар таҳлиliga кўра, ўқувчиларни бизнес фаолиятига тайёрлаш нуқтаи назаридан қадриятларнинг икки турини ажратиш мумкин: терминал (психологик-педагогик фанларда – мақсадли; маркетингда – пировард) ва

инструментал (психологик-педагогик фанларда – воситали; маркетингда – билвосита) кадриятлар. Терминал кадриятлар – ўқувчининг тадбиркорлик фаолиятига интиладиган мақсадлари ва ҳолатлари ҳақидаги фикрларидир (бахт, донишмандлик ва ҳ.к.). Инструментал кадриятлар эса, терминал кадриятларга эришиш учун тадбиркорлик кўникмасини эгаллаш жараёнида ўқувчи қўлайдиган хулқ-атвор шакллари ҳақидаги тасаввурларига (бизнесда ҳалол бўлиш ёки ўз зиммасига мажбурият олиш) тааллуқлидир.

Ҳозирги вақтда тадбиркорлик компетенцияларининг ягона рўйхати мавжуд эмас. Л.А.Трусова томонидан ўқувчиларнинг келажақда тадбиркорлик фаолиятларини муваффақиятли олиб боришлари учун янада мақсадга йўналтирилган ва самарали тайёрлаш учун шакллантириш мумкин бўлган уларнинг умумий тадбиркорлик компетенциялари модели ишлаб чиқилган. Уларга қуйидагилар тааллуқлидир: “муваффақият ва ютуқлар”; “етакчилик; “тадбиркорлик тафаккури”; “ўзаро ҳамкорлик ва муносабатлар”; “таълим, маълумотлилик даражаси”; “шахсий имкониятлар”.

Демак, ўқувчиларда бизнес фаолиятига доир билим, кўникма ва малакаларнинг ривожланганлиги қуйидаги хусусиятлар билан бевосита боғлиқ ҳисобланади (1-жадвалга қаранг).

1-жадвал

Юқори синф ўқувчиларини бизнес фаолиятига тайёрлашда муҳим ҳисобланган ижтимоий-педагогик хусусиятлар

Педагогик хусусиятлар	Психологик хусусиятлар
<ul style="list-style-type: none"> - кадриятли йўналганлик; - назарий ва амалий билимларга эгалик; - рефлексив кўникмаларнинг мавжудлиги; - вақтни бошқариш ва тўғри режалаштиришга доир билимларнинг мавжудлиги 	<ul style="list-style-type: none"> - ўз-ўзини назорат қила олиш; - иродавийлик; - ташкилотчилик; - меҳнатсеварлик; - ташаббускорлик; - масъулиятлилик; - муваффақиятга эришиш мотивининг юқорилиги
Ижтимоий хусусиятлар	Бизнес фаолиятига доир хусусиятлар
<ul style="list-style-type: none"> - ҳамкорликдаги фаолиятга тайёрлик; - мослашувчанлик ва киришувчанлик; - фаолият таҳдилини олиб бориш; - ижтимоий фойдали меҳнат билан шуғулланиш; - мулоқотчанлик 	<ul style="list-style-type: none"> - таваккалчиликнинг намоён бўлиши; - яратувчанлик; - тежамкорлик; - иқтисодий билимга эгалик; - тадбиркорлик сифатлари; - янгиликка интилиш; - ишбилармонлик

Таҳлиллар асосида ўқувчиларда бизнес кўникмаларини ривожлантириш омиллари шартли тарзда икки яъни, экзоген (ташқи) ва эндоген (ички) гуруҳга ажратилди. Экзоген омилларга давлатнинг таълим, маънавий-маърифий ишлар

борасидаги сиёсати; жамиятнинг ўзига хос менталитети; ахлоқий қарашлар; инвесторлар фикри ва дунёқараши; мамлакатдаги экологик вазият; ишлаб чиқариш инфратузилмасининг ривожланганлик даражаси; бозор инфратузилмасининг ривожланганлик даражаси; молиявий инфратузилманинг ривожланганлик даражаси; ишсизлик даражаси; бизнес фаолиятига кўмаклашувчи институтлар фаолияти; тадбиркорлик соҳасидаги ҳуқуқий меъёрлар киритилди. Эндоген омиллар эса, ўз ичига мотивация; оилавий ёки шахсий тадбиркорлик тажрибаси; соҳадаги компетенция; сармоя; маълумотлилик даражаси; ижтимоий капитал; тадбиркорликка бўлган қобилият кабиларни қамраб олди.

Умумий ўрта таълим мактабларида ўқувчиларни бизнес фаолиятига тайёрлаш муаммосининг амалиётдаги ҳолатини аниқлаш мақсадида сўровнома ўтказилди. Сўровнома натижалари таҳлилга кўра, деярли барча ўқувчилар муайян бизнес фаолияти билан шуғулланишни хоҳлашади. Лекин сўровномада иштирок этган ўқувчиларнинг 35 %ида иқтисодий билим ва бизнес фаолияти билан шуғулланишга доир амалий кўникмалар мавжуд бўлсада, бироқ 65 %га яқин ўқувчиларда иқтисодий билимлар паст даражада бўлиб, бизнес фаолияти билан боғлиқ амалий кўникмалар деярли мавжуд эмас. Натижалар таҳлили мазкур муаммони ҳал этиш учун зарурий чора-тадбирлар дастури ва амалий ечимларни ишлаб чиқиш заруратини белгилаб берди.

Хулоса ва таклифлар

Юқори синф ўқувчиларини бизнес фаолиятига тайёрлашнинг педагогик шарт-шароитларини такомиллаштириш бўйича амалга оширилган тадқиқотлар натижасида қуйидаги хулосаларга келинди:

Ўқувчиларни бизнес фаолиятига тайёрлаш бу иқтисодий компетенциянинг асосий компонентларидан биридир. Ана шу сабабли ўқувчиларни бизнес фаолиятига тайёрлаш, уларда ишбилармонлик сифатларини шакллантиришга таълим-тарбия жараёнининг таркибий асоси сифатида қараш лозим.

Ўқувчиларни бизнес фаолиятига тайёрлаш билан боғлиқликда ижтимоий тасаввурларнинг шаклланишини қуйидаги босқичларини ажратиб кўрсатиш мумкин: идрок этиш босқичи – унда онгда бевосита акс этадиган маълумотларнинг қабул қилиниши ва тадбиркор учун аҳамиятлилиги нуқтаи назаридан сараланиши рўй беради; ассоциатив боғланишлар босқичи, ассоциатив ва маънавий боғланишлар ўрнатилади; юқоридаги икки босқич хусусиятларининг умумлаштирилиши – объект ҳақидаги тасаввурларнинг генерализациясидир.

Ўқувчиларда бизнес фаолиятига доир билим, кўникма ва малакаларни шакллантириш уларнинг қадриятли йўналганлиги, қадриятли муносабат ва қадриятлар тизимининг шакланганлиги билан узвий боғлиқдир. Ўқувчиларни бизнес фаолиятига тайёрлаш нуқтаи назаридан қадриятларнинг икки турини ажратиб кўрсатиш мумкин: терминал (психологик-педагогик фанларда – мақсадли; маркетингда – пировард) ва инструментал (психологик-педагогик фанларда – воситали; маркетингда – билвосита) қадриятлар.

Тадқиқот натижалари асосида ўқувчиларда бизнес кўникмаларини ривожлантириш омиллари шартли тарзда икки гуруҳга ажратилди: экзоген (ташқи): давлатнинг таълим, маънавий-маърифий ишлар борасидаги сиёсати;

жамиятнинг ўзига хос менталитети; ахлоқий қарашлар; инвесторлар фикри ва дунёқараши; мамлакатдаги экологик вазият; ишлаб чиқариш инфратузилмасининг ривожланганлик даражаси; бозор инфратузилмасининг ривожланганлик даражаси; молиявий инфратузилманинг ривожланганлик даражаси; ишсизлик даражаси; бизнес фаолиятига қўмаклашувчи институтлар фаолияти ва эндоген (ички): мотивация; оилавий ёки шахсий тадбиркорлик тажрибаси; соҳага доир компетенция; сармоя; маълумотлилик даражаси; ижтимоий капитал; тадбиркорликка бўлган қобилияти.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 27 июндаги “Yoshlar – kelajagimiz” Давлат дастури тўғрисида”ги ПФ-5466-сон Фармони // // <https://lex.uz/docs/3826817>.
2. Указ Президента Республики Узбекистан «О Государственной программе «Yoshlar – kelajagimiz» от 27 июня 2018 года № УП-5466 // <https://lex.uz/docs/3826817>
3. Послание Президента Республики Узбекистан Шавката Мирзиёева Олий Мажлису. 24.01.2020. – <https://president.uz/ru/lists/view/3324>.
4. Файзуллаев У.Т. Бозор иқтисодиёти шароитида ўқувчи-ёшларни бизнесга тайёрлашнинг самарадорлиги. // Наманган давлат университети илмий ахборотномаси. – Наманган, 2020. – №6. – Б.434-441. (13.00.00. №30).
5. Файзуллаев У.Т. Умумий ўрта таълим муассасалари ўқувчиларида тадбиркорлик кўникмаларининг шакллантириш йўллари. // Халқ таълими. – Тошкент, 2020. – №5. – Б.46-50. (13.00.00. №17).
6. Файзуллаев У.Т. Ўқувчи-ёшларни бизнесга тайёрлашда умумтаълим мактаби ва оила ҳамкорлиги масалалари // Муғеллим ҳам узлуксиз билимлендериў. – Нукус, 2020. – №5/1. – Б.44-47. (13.00.00. №20).
7. Файзуллаев У.Т. Кичик бизнес ёшларни ҳаётга тайёрлашнинг муҳим йўналиши. // Халқ таълими. – Тошкент, 2021. – №6. – Б.79-80. (13.00.00. №17).
8. Файзуллаева У.Т. Бозор иқтисодиёти шароитида ўқувчи-ёшларни бизнесга тайёрлашнинг самарадорлиги // Қарақалпоқ давлат университети ахборотномаси. – Нукус, 2021. – №2 (51). – Б.72-76. (13.00.00. №13).
9. Fayzullayev U.T. Small business is an important aspect of preparing young people for lifes. // European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences. – Great Britian, 2021. – Vol. 9, (6). – P.2056-5852. (13.00.00. №3).
10. Fayzullayev U.T. Improving pedagogical technologies for preparing young students for small business. // Journal of Social Sciences & Interdisciplinary Research. – India, 2021. – Vol. 10. – №12. – P.1-5 (online). (Impact Factor SJIF 2021: 7.429)
11. Файзуллаев У.Т. Ўқувчи-ёшларни тадбиркорликка тайёрлашда мактаб тадбиркор ҳамкорлиги. // “Та’лим тизимида innovatsiya, integratsiya va yangi texnologiyalar” мавзусидаги Республика илмий-амалий анжумани материаллари. – Наманган. 2021. – Б.182-186.
12. Файзуллаев У.Т. Национальные особенности подготовки учащихся молодежи к предпринимательской деятельности. // “Начальное образование: проблемы и перспективы”. Материалы III Международная научно-практическая конференция. – Наманган, 2021. – С.354-358.

